

SLOVENSKI OBRTNIK

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca.

Cena za celo leto K 6—
za pol leta K 3—
za četrt leta K 1'60

Glasi

„Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug“

Cena oglasom: Tristopna petivrstva: 1 krat 12 vin., 2 krat 10 vin., 3 krat 8 vin., za večkrat primeren popust.

Rokopisi se pošiljajo uredništvu „Slov. obrtnika“ v Ljubljani, Tržaška cesta 33, naročnina in oglasi pa naslové: Engelbert Franchetti v Ljubljani, Jurčičev trg 3.

Št. 8.

V Ljubljani, dné 15. aprila 1906.

Leto I.

Stara pesem o starem našem grehu.

Sedanji čas živimo v dobi organizacij. Vsak stan se skuša zase združiti v močno falango, hoče zbrati v okrilju svoje organizacije vse svoje člane, da bi z združenimi močmi stremili za svojimi cilji in le te tudi dosegli. To združevanje, to organiziranje je naravna posledica še bolj naravnega dejstva, da posameznik ne more doseči nikakih pozitivnih uspehov niti zase, niti za celokupne stanovske interese; njegov glas ostane vedno glas vpijočega v puščavi. Drugačna pa postane stvar, če pripadniki istega stanu združeni v eno celoto opetovano jasno in glasno zahtevajo svoje pravice, če skupljeni v močno organizacijo zastopajo svoje skupne koristi. Preko takih zahtev se pač na mero-dajnih mestih ne more vedno prehajati na dnevni red, prej ali slej se morajo vresničiti skupni cilji. Tudi obrtniki so sledeč toku časa ter vpoštevajoč dalekosežen pomen stanovskih organizacij ustanovili svoje obrtne zadruge, ki bi naj uspešno zastopale stanovske interese obrtnikov. Glavni in življenski pogoj teh obrtniških stanovskih organizacij je živa stanovska zavest ter živahno udeleževanje vsega zadružnega življenja od strani vseh v zadrugo združenih obrtnikov. Toda vzlic žalostnemu položaju, v katerem se nahajajo obrtniki, nočejo ti izpolnjevati ravnokar navedenih bistvenih pogojev v dosegu uspešnega napredka. Malomarnost, brezbriznost in mlačnost obrtnikov za stanovske organizacije, to so poglobitni vzroki, da zadruge ne morejo razviti krepkega delovanja, da ne morejo dosežati za svoje člane onih koristi, ki jih ti po pravici pričakujejo od njih, da ne morejo vstrezati onim namenom, v katere so bile ustanovljene. Tako je splošno znano, da se obrtniki občnih zborov in zborovanj svojih obrtnih zadrug jako redko ali pa še celo nič ne udeležujejo, da se ne zanimajo za podjetja obrtnih zadrug. Često se opaža, da se občnega zbora obrtne zadruge, ki šteje 100 ali še več članov, udeleži le kakih 5 ali 10 obrtnikov. Posledica te prikazni je gotova materijalna in še večja moralna škoda za dotično zadrugo in za obrtnike v nji združene. S tem, da mora zadruga razpisavati nov občni zbor, ki naj bo sklepčen pri vsakem številu članov, da mora dati tiskati nova vabila in ta razpošiljati, ji narasejo novi stroški. Pa če je ta materijalna škoda tudi malenkostna, je tem večja moralna škoda takih neobiskanih zborovanj. Kako more predstojništvo zadruge uspešno delovati, če ne stojijo za njim vsi člani? Kako si more zadruga, ki ima 100 članov, od katerih se jih pa komaj 10 vdeleži občnega zborovanja, priboriti kak ugled pri predstojni oblasti? Ali

naj se smatra sklep občnega zbora, obiskanega od tako pičlega števila članov, v resnici kot jasen izraz volje vseh v zadrugi vpisanih članov? Ali ni v takem slučaju predstojna obrtna oblast upravičena mesto po takem sklepu ravnati se po svoji volji, če pretežna večina članov v svoji brezbriznosti pušča občne zборе zadrug v nemar, če se večina članov ne udeležuje posvetovanj in debat ravno na občnem zboru? Poznejše pritožbe o svojevoljnem postopanju obrtnih oblasti, o preziranju zadružnih sklepov so brezpomembne, če vsi zadružni člani na občnem zboru niso jasno izrekli svoje volje. Ponekod se tudi pritožujejo člani, da v obrtnih zadrugah gospodarijo le nekateri, da izrabljajo zadrugo le posamezniki za svoje namene. Obrtniki, udeležujte se vsi zadružnega življenja, zanimajte se živo za vse zadružne zadeve, prisostvujte zadružnim zborovanjem polnoštevilno, potem bodo v hipu prenehale take in enake pritožbe.

Mlačnost in brezbriznost v zadružnih stvareh pa je brezdvomno pogubna in provzročča gospodarsko propadanje obrtnega stanu mnogo bolj, kakor pa druge stvari. Kake uspehe lahko doseže močna organizacija, zato nam je najboljši zgled združeno delavstvo, ki hiti od uspeha do uspeha, ker soglasno izraža svoje zahteve, ki se ne straši ne demonstracij, ne štrajkov, ne sile dobro vedoč, da je v združenju zmaga.

Vgled vsega obrtnega stanu največ trpi vsled mlačnosti in malomarnosti obrtnikov samih. Ta brezbriznost bi se morala na vsak način odpraviti, na njeno mesto pa mora stopiti živa stanovska zavest in mogočen stanovski ponos. Po zadružnih pravilih bi se naj določilo, da se mora vsak član zadruge udeleževati zadružnih zborovanj in posvetovanj, sicer pa naj se mu naloži za vsako odsotnost občutna denarna kazen. Pri zadružnih zborovanjih se razpravljajo zadeve koristne za ves obrtni stan; tem posvetovanjem naj vsak zadružnik pazno sledi, naj se udeležuje tozadevnih debat, potem bo čutil vsak posameznik, da je bistven del celote in potem šele se bo vzbudila v njem ona stanovska zavest, ki je potrebna za uspeh in procvit obrtnih zadrug, za živahno napredovanje gospodarskega položaja obrtnega stanu. Neizprosni boj veljaj torej največjemu škodljivcu obrtnega stanu — mlačnosti in brezbriznosti za stanovske zadeve. To rak-rano je treba odpraviti, in če se mora tudi izžgati z najradikalnejšimi sredstvi.

Zbudi se, slovenski obrtnik!

O izterjavanju davka.

Velikokrat se slišijo pritožbe od strani obrtnikov, da so za plačilo bodisi enega ali drugega davka opominjani, ne da bi dobili poprej plačilnega naloga, oziroma predpis davka za dotično leto. To se obrtnikom vidi nepravilno in nerazumljivo, — je pa vendar zakonito in sicer temeljem zakona z dne 9. marca 1870. Ta zakon veleva, da, ako se početkom novega davčnega leta davek davčnemu zavezancu za to leto ni mogel definitivno predpisati, je tedaj ta davek po predpisu preteklega leta v zapadlih rokih toliko časa plačevati, dokler se ne predpiše davek za tekoče leto, v kateri predpis se seveda vplačila na podlagi starega predpisa vračunijo.

Vsakemu obrtniku je predpisan obrtni davek. Ta davek zapade v plačilo v četrtletnih obrokih in sicer 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra.

Za sedaj je v plačilo zapadlo že polovico letnega predpisa. Za prvo četrtletje tekočega leta plačali so davčni zavezanci že svoj davek; za drugo četrtletje je pa zapadel v plačilo s 1. aprilom. Ker pa davek za tekoče leto še ni predpisan, bodo vsi obrtniki, ki ne bodo do konca tega meseca zapadlega zneska plačali, — opominjani in sicer na podlagi zgoraj navedenega zakona.

Ta davek se bo terjal pa šele meseca majnika, kajti davčni urad sme te zneske šele za 4 tedne po njih zapadlosti izterjavati.

Izterjavanje davkov se vrši na račun davkoplačevalcev, t. j. stroške izterjavanja morajo ti sami trpeti. Ti stroški so pa v primeri s predpisom davka jako visoki, in sicer znašajo za prvih sedem dni po 10 h in za drugih sedem dni po 20 h na dan. Tako plača obrtnik, kateremu je predpisanega več nego 40 K letnega državnega davka, če ne vplača tekom 14 dni terjane vsote, 2 K 10 h stroškov. Kajpada se zaračunijo tudi razen teh stroškov 4⁷⁵⁰/₁₀ obresti, v slučaju če je davkoplačevalcu podpisanega več nego 100 K letnega državnega davka. Iz navedenega naj obrtniki posnemajo, da se velikokrat neopravičeno ježé radi izterjavanja davkov, in naj jim tudi služi v pouk, kako se lahko obvarujejo plačila velikih opominjevalnih stroškov.

V. P.

Kako pospešuje država mali obrt.

(Dalje.)

Subvencionirani strokovni tečajji. Za prireditev strokovnih tečajev prihaja vedno toliko prošenj, da ministrstvo z organi državne obrtne pospeševalne akcije nikakor ne more vsem ustreči. Zategadelj so izven te državne akcije tudi drugi činitelji, kakor trgovske in obrtniške zbornice, zadruga in druge obrtne korporacije, pričeli prirejati strokovne tečaje. Te tečaje, in to ne samo za črevljarje, krojače moških oblek in stavbne mizarje, ampak tudi za druge obrte, za katere dotlej še ni bilo mojstrskih tečajev na Dunaju, podpira c. kr. trgovsko ministrstvo s subvencijami (200 do 400 K).

Za subvencijo strokovnim tečajem veljajo naslednji pogoji: *a)* strokovni učitelj mora biti, če obstojé za dotični obrt že mojstrski tečajji pri pospeševalnem uradu na Dunaju, absolvent takega tečaja in se je moral sposobnega izkazati

za učitelja; *b)* število učnih ur naj ne bo manjše kakor štiritedsedenskega tečaja s poldnevni poukom (120 ur); po razmerah se lahko pouk vrši tudi samo zvečer, tečaj pa mora potem tem dalje trajati; *c)* spored tečaja se mora najmanj 4 tedne pred njega začetkom predložiti c. kr. trgovskemu ministrstvu; *d)* c. kr. trgovsko ministrstvo in pospeševalni urad si pridržujeta inspiciranje tečaja; subvencija se izplača le tedaj, če je imela inspekcija ugoden uspeh; *e)* za črevljarje tečaje velja, da je po izgotovitvi predložnega dela po pospeševalnem uradu to delo pouku postaviti za podlago.

Obrtni potovalni pouk. Poleg tečajev, opisanih v prejšnjem odstavku, ki so že en način obrtnega potovalnega pouka, pa je uvedlo c. kr. trgovsko ministrstvo pred nekaj leti tudi potovalni pouk v ožjem pomenu, in sicer po nekem potovalnem učitelju, pripadajočem pospeševalnemu uradu, ki je imel po nekaterih kronovinah že več „potovalnih predavanj.“ Potovalni pouk pa nameravajo v nadaljnjem razviti takole: *a)* splošen potovalni pouk po osebah, ki v tehniki poznajo več obrtov in ki na podlagi natančnega znanja gospodarskih razmer svojega okraja delujejo za osnovo pridobitnih in gospodarskih zadržev, za uvedbo skupne strojne vrste i. t. d., *b)* poseben potovalni pouk po strokovnjakih (če le mogoče po obrtnikih samih) v gotovih obrtih, zlasti v obliki delavniškega pouka, na kateri način že poučujejo strokovni učitelji pospeševalnega urada dopoldne ob potovalnih tečajih za črevljarje, krojače moških oblek in stavbne mizarje in pa delovodje pospeševalnega urada pri uredbi zadružnih delavnic in *c)* potovalni pouk po posameznih predavanjih o predmetih, ki zadevajo mali obrt.

V. Prepustitev strojev obrtnim zadrugam.

Razstave strojev, mojstrski tečajji, obrtni potovalni pouk in druge priredbe, spisane v prejšnjih odstavkih, imajo namen, obrtnike opozoriti na prednosti porabe strojev v obrtni vršbi. Večini obrtnikov pa nedostaje denarja, da bi si oskrbeli motorje in stroje, porabne v njih obrtu. Takim obrtnikom daje c. kr. trgovsko ministrstvo kredit na ta zanje najkoristnejši način, da jim prepušča stroje proti plačilu nabavne cene na obroke. Darila pa so izključena. Ker pa uči izkušnja, da proizvaja posamezni rokodelc iz večine tako malo, da bi se pri njih ne izplačalo postavljati dragih strojev, ne oddá pospeševalni urad strojev nikdar posameznim prosilcem, ampak vedno le obrtnim združbam.

Na ta način naj bi se v obrte, ki so sicer zmožni razvoja, pa so zaostali v tehničnem oziru, uvedli času primerni proizvodjalni načini, razen tega pa se tudi obrtniki združili v gospodarsko močne združbe.

O pravni obliki teh obrtnih združb se ne dado določiti splošno veljavni prepisi, ker sta število in kakovost prepuščenih strojev v posameznih primerih izredno različni. Za porabo šivalnega stroja za gumbnice (Knopflochnähmaschine) na primer zadošča konsorcij nekaterih krojačev, za večjo stavbnomizarsko delavnico z motornimi gonili in stroji za obdelovanje lesa pa je treba že organizacije višje stopnje n. pr. pridobitne in gospodarske zadruga. Vobče so se obnesle najboljše one obrtne združbe, ki omogočujejo skupno porabo strojev, pa obenem varujejo gospodarsko samostojnost posameznih udeležencev; to so zlasti delovne zadruga (Werkgenossenschaften). V krajih, kjer so električne naprave, je zlasti prospešna prepustitev elek-

tričnih motorjev strojnimi zadrugam, da jih razdelé med člane, ki tako dobé motorna gonila za stroje, ki jih morebiti že imajo v svojih delavnicah.

Pogoji za prepustitev.

Za prepustitev strojev je treba vložiti prošnjo, naslovljeno na c. kr. trgovinsko ministrstvo, ki odločuje o njej na podlagi poizvedb obrtnega pospeševalnega urada in mnenja obrtnega pospeševalnega sveta.

Obrtni pospeševalni urad ima torej pri tem nalogo, poizvedovati o rentabilnosti strojne naprave, o vrednosti prosilcev, potem o izberi, postavitvi in uporabi strojev, dalje pa mu je tudi dovoljeno „prepustitev“ izvesti, nabaviti stroje, jih preizkusiti glede njih kakovosti in jih postaviti na dotičnem kraju. Uredbo večjih strojnih naprav vodi večinoma delovodja pospeševalnega urada, ki tudi obrtnike pouči v ravnanju s stroji. V mnogih primerih pokličejo tudi posamezne člane udeležene združbe na Dunaj, da jih tam poučé o uporabi tehničnih delavskih pripomočkov. Razen tega se vršé redne inšpekcije glede kupčijskega stanja podjetja, glede uporabe in stroškov strojne naprave, glede knjigovodstva in plačevanja obrokov in dr. Pospeševalni urad pa izkuša tudi prodajo izdelkov takih zadrug razširiti na ta način, da uvaja lahko prevedne specijalne predmete, da posreduje pri oddaji javnih dobav i. dr.

Za prepustitev strojev veljajo naslednja načela:

a) Stroji se prepuščajo le obrtnim družbam, a ne posameznim obrtnikom.

b) Prepuščajo se samo stroji in se ne dajo prispevki za njih nakup.

c) Za prostore, v katerih naj bi se stroji postavili, imajo skrbeti prejemniki strojev sami. Po okolnostih je treba zagotoviti lastno delavnico; pri tem morejo zlasti občine s prepustitvijo stavbišč in krajevne hranilnice z dovolitvijo stavbnih kreditov podpirati osnovo združnih delavnih naprav.

d) Stroji se prepuščajo proti brezobrestnem poplačilu nabavnih, carinskih in postavitvenih stroškov večinoma v desetih letnih obrokih. Prvi obrok je plačati leto po začetju vršbe; v ozira vrednih izjemnih primerih se dovolijo stroji eno od treh let na posodo, predno je začeti s plačili na obroke. Transportne stroške plača c. kr. trgovinsko ministrstvo, ravno tako stroške za zavarovanje proti ognju, dokler ne pridejo stroji po plačilu vseh obrokov v last zadruga.

e) Do popolnega poplačila vseh obrokov ostanejo stroji v lasti c. kr. trgovinskega ministrstva; ministrstvo si pridržuje, da jih vzame nazaj, če bi se ne uporabljali pravilno. V takem primeru mora že plačane obroke vrniti po odbitju primerne zneska za obrabo. Prosilci, ki so se jim stroji prepustili, se morajo obvezati, da bodo skrbno ravnali s stroji, jih ohranili v dobrem stanju in da bodo morebitne poškodbe takoj naznanili obrtnemu pospeševalnemu uradu c. kr. trgovinskega ministrstva na c. kr. tehnološkem obrtnem muzeju na Dunaju. Zavezati se jim je razen tega, da jamčijo za vse poškodbe, ki niso posledica redne porabe.

f) Združba, katera je dobila stroje, mora po preteku vsakega leta poročati trgovinskemu ministrstvu o uporabi strojev in mora vsak čas dovoliti, da inspekcijski uradniki preiščejo stroje in, če treba, tudi pogledajo združne knjige; razen tega mora poslovno poročilo in letni račun ter prepis

zapisnika občnega zbora, na katerem sta se odobrila poročilo in račun, v 14 dneh po občnem zboru predložiti v vpogled. Naznaniti ima dalje, na kakšen način je uravnana uporaba strojev, in kakšne pristojbine je plačati za uporabo (takozvani uporabni red, regulativ).

g) Za izpolnjevanje pogojev, navedenih pod d), e) in f), jamčijo udeleženci in imajo o tem narediti notarsko ali sodno overovljeno zavezo izjavo.

Važne rzsodbe obrtnih sodišč.

XXIX.

Pomožni delavec v primeru nesposobnosti za delo, katere ni sam zakrivil, nima pravice do mezde. Pomožnemu delavcu se sme za čas bolezni odpovedati služba. (§ 82., črka h o. r. in § 1155. o. d. z.) Tožnik, ki je služil pri toženi družbi kot strojarski pomočnik proti tednini 11 K 20 h in osemdnevni odpovedi je dne 22. aprila 1899. l. zbolel in dobival od tega dne pa do 14. maja, torej tri tedne pristojno bolniško podporo. Kakor je tožnik sam trdil, je trpela njegova nesposobnost še dalje časa in mu še na dan razprave dne 24. maja ni bilo mogoče prijeti za delo. Zastopnik tožene družbe ga je hotel še tisti dan, ko je obolel, odpustiti iz službe, pa je odpustitev takoj zopet preklical in jo nadomestil z 8dnevno odpovedjo. Tožnik je smatral ob pričetku bolezni podano odpoved za nepravilno in je zahteval povračilo mezde za osem dni, češ, da se je službeno razmerje vsled te odpovedi prezgodaj razvezalo. Tožena družba poudarja nesposobnost tožnika za delo, ki je trajala 4 tedne, predlaga, da se tožba zavrne.

Tožbeni zahtevek je sodišče zavrnilo.

Razlogi: Tožnik ni imel vzroka, pritoževati se zaradi odpovedi, katero je prejel, ko je obolel, kajti v § 82, črka h o. r., bi bilo mogoče službeno razmerje vsled tožnikove nesposobnosti za delo, ki je trpela 4 tedne, 29. dan bolezni takoj in brez odpovedi razvezati. Tožnik tudi ni bil opravičen, zaradi prezgodnje odpovedi zahtevati odškodnino za izgubljeno mezdo. Kajti če je ob času 4 tedenske nesposobnosti za delo tožnik prišel ob mezdo, ni iskati vzroka v tem, da se je delovno razmerje prezgodaj razvezalo, ampak v nesposobnosti za delo; dokler namreč traja nesposobnost za delo, ne gre mu po § 1160. in 1311. o. d. z. in § 72. o. r. nikaka pravica do mezde. Po preteku 4 tednov pa z ozirom na § 82., črka h o. r., ni moči več ovirati, da se takoj razruši delovna pogodba. Tožnikov zahtevek torej v zakonu ni utemeljen.

XXX.

Izjave delodajalca napram pomočniku: „Če ne morete delati, lahko odidete“, ni smatrati za odpustitev iz dela brez odpovedi. Črevljarski pomočnik A. H. zahteva od svojega mojstra E. H. odškodnino za mezdo in hrano 14 dnevnega zakonitega odpovednega roka, ker je bil 24. oktobra 1900. leta brez vzroka odpuščen iz službe, ne da bi se mu bilo odpovedalo. Tožnik je bil namreč sedem dni nesposoben za delo, ker je imel rano na prstu. Ko je prišel sedmi dan v delavnico in je videl, da ne more delati, mu je dejal toženec: „Ako ne morete delati, lahko odidete.“

Tožbeni zahtevek se je zavrnil.

Razlogi: Tudi če bi se bil toženec res tako izrazil, kakor trdi tožnik, tožbeni zahtevek ni utemeljen, kajti take izjave ni smatrati za odpušitev iz dela, ker se te besede ne morejo tako razlagati, da bi toženec tožnika tudi, ko ozdravi, ne hotel več v službo.

XXXI.

Ako se je pomočnik, ki ni imel nujnega dela, odstranil od dela, da vložiti tožbo pri sodišču, česar v svojem prostem času ni mogel storiti, takega ravnanja ni smatrati za neupravičeno popustitev dela. Tožbi treh odpuščenih knjigovoznih pomočnikov je sodišče ustreglo.

Razlogi: Tožniki so popustili delo v kljub prepovedi toženčevi. V presoji, ali je bila popustitev dela neupravičena, je vzeti v pretres, iz katerega vzroka so tožniki popustili delo. Tožniki so bili mnenja, da smejo od toženca, pri katerem se je vsak dan eno uro dalje delalo nego pri drugih knjigovozih, zahtevati nagrado za čezurno delo in so hoteli svoje zahteve zglasiti pri obrtnem sodišču. Ker pa so bili ves dan na delu, izvzemši opoldanski čas med 12 in eno, in ob tej uri obrtno sodišče ne uraduje, so se mogli do sodišča obrniti le med delavnim časom. Obrnili so se do delodajalca s prošnjo, naj jim dovoli oditi, ali delodajalec je prošnjo odbil.

Vprašanje, ali je imel toženec važne vzroke, da prošnji ni ustregel, se je moglo šele po izpovedi priče vajenca R. W. rešiti, ker so si izpovedi tožnikov in toženca nasprotovale. Ker pa po izpovedi priče prvi tožnik L. N. sploh ni imel nujnega dela in je drugi tožnik A. F. svoje nujno delo, ko se je vrnil od sodišča, še isti dan dovršil ter tretji tožnik H. M. sploh tisti dan ni imel posebnega dela, zato toženec ni imel vzroka, braniti tožnikom, da gredo k sodišču, in to tem manj, ker se pri knjigovozih sploh le redko zgodi, da bi bilo kako delo vezano za določeno uro, in tudi iz morebitnih ozirov na parne stroje ali na skupnost več obratov ni neobhodno treba, da bi bili vsi delavci neprenehoma v delavnici.

Besede toženčeve, naj prej dovrše svoje delo, so mogli smatrati le za neupravičeno zabranitev; ker pa jim je bilo znano, da po šesti uri sodišče ne sprejema več tožb, so morali domnevati, da jim mojster le zato ne dovoli oditi, ker jim hče tako onemogočiti tožbo. Ker potemtakem tožniki niso popustili dela lahkomišelnost, ampak zato, da pomagajo svojim zahtevam proti delodajalcu pri sodišču do pravice, in so se odstranili le za dobro uro od dela, njih ravnanja vzlic mojstrovih prepovedi ni označiti za neupravičeno popustitev. Zato pa tudi ni bilo vzroka, odpušiti delavce pred časom iz službe, tem manj, ker so se tožniki takoj, ko so bili pri sodišču odpravili, vrnili na delo in bili voljni, da zamujeno uro doprinesejo.

XXXII.

Redovne kazni so dopustne le na temelju dogovora o konvencijski kazni. Pravice, samovoljno kaznovati, delodajalec nima. Izključitev od dela kot kazensko sredstvo. (§ 88. a, črka g o. r.) Pomožni delavec Franc P. je tožil izdelovalca kovinskega blaga Jurja R. na plačilo mezde za štiri dni v znesku 24 K 72 v, in sicer na podlagi sledečega dejanskega stana: Toženec je dne 23. maja 1899. l. tožniku, ki je bil pri njem v službi od 12. maja 1896. l. in sicer pod pogojem, da se sme delovno raz-

merje takoj razvezati, zaradi neke malomarnosti naložil redovno kazen s tem, da ga je izključil za štiri dni od dela. Toženec je zajedno dejal tožniku: „Če Vam ni prav, lahko dobite svoje stvari.“ Tožnik, ki se je bal, da ga toženec takoj odpusti, ni odgovoril ničesar in je z delom prenehal za štiri dni. Ko se je po preteku štirih dni vrnil v tvornico, se mu je dejalo, da se mu bo mezda za štiri dni odtegnila. Nato je izjavil, da popusti službo.

Toženec pravi, da ni dolžan ničesar plačati.

Tožbenemu zahtevku je sodišče ustreglo.

Razlogi: Niti v občem državljskem zakoniku niti v specialnih določbah obrtnega reda ni določila o redovnih kaznih za delavce, marveč sme delodajalec nalagati delavcem redovne kazni le v primeru, ako se izkažejo kakor „konvencijske kazni“. O konvencijskih kaznih pa je govoriti le, kadar sta obe stranki že v naprej za določene primere dogovorili kazni, ki pa morajo biti tudi po svoji k a k o v o s t i označene. Za to govori ne le izraz „konvencijske kazni“ sam, ampak tudi pozitivna določba § 88. a obrtnega reda, da mora v tvornicah nabiti delovni red imeti določila o konvencijskih kaznih, ki so v podjetju običajne. Treba je torej poprejšnjega dogovora in ni nikakor dopustno, v primeru kake nerednosti nalagati poljubno kazen. Dognano je, da je tožena tvrdka samovoljno naložila tožniku redovno kazen, ki je obstajala v tem, da ga je tvrdka izključila za 4 dni od dela in mu odtegnila dotično mezdo za ta čas, take redovne kazni pa niti delovni red ne navaja niti se sicer ni dogovorila.

O naloženi kazni se mora potemtakem reči, da je protipravna. Če toženec ugovarja, da se je tožnik naknadno molče zadovoljil z naloženo kaznijo, kar sklepa toženec iz okolnosti, da se je tožnik vdal naročilu, naj štiri dni ne dela, po sodbi sodišča vse to ne izpolni pogojev za konvencijsko kazen. Sicer pa je sodišče mnenja, da naknadna privolitev, če se o taki, vpoštevaje le golo dejstvo, da je tožnik popustil delo, sploh more govoriti, nikakor ni bila svobodna, misliti je le na zagrožitev takojšnje odpušitve iz dela, ki je na sebi po delovnem redu sicer dopustna, in pa na tožniku pretečo silo. Tako pa nedostaje pogojev, ki jih zahteva § 869. o. d. z.

Dokazano je torej, da tožnik, ki je bil pripravljen delati, po krivdi toženčevi štiri dni ni delal. Toženec je torej po § 1115. o. d. z. zavezan, plačati primerno odškodnino, katera po sodbi sodišča v pričujočem primeru v zmislu § 273. c. pr. r. odgovarja mezdi za štiri dni.

XXXIII.

Ako se delodajalec ne drži delovne pogodbe, ima delavec pravico do primerne odškodnine za čas, ob katerem ni sprejel druge dela, ker se je nadejal dogovorjene službe. (§ 1295. o. d. z.)

Dokazano je bilo, da je toženec sprejel tožnika za pomočnika in mu dejal, da more 25. ali 26. februarja 1900 l. nastopiti službo. Teden pred 25. februarjem tožnik ni sprejel nobenega dela, da bi mogel na poziv toženca takoj pri njem vstopiti v delo. Dne 25. februarja je izjavil toženec, da ne reflektira več na tožnika. Tožnik je na te besede prostovoljno razvezal pogodbo, ali zahteval odškodnino za tisti teden, v katerem ni delal druge, ker je pač pričakoval, da ga pozove na delo toženec.

Toženec je bil obsojen v zmislu tožbe.

Razlogi: Ker tožnik ni poiskal drugod dela, da more zadostiti svoji obveznosti proti tožencu in na njegovo zahtevo vstopiti vsak čas v delo, je trpel škodo, katero je mislil poravnati z zaslužkom v svoji službi pri tožencu. Če pa toženec sklenjene delovne pogodbe ni držal, se ne more od tožnika zahtevati, da trpi sam storjeno mu škodo, marveč zadane toženca po § 1295. o. d. z. dolžnost, povrniti škodo, katera je nastala tožniku po njegovi krivdi.

Nekdanja organizacija obrtnikov.

Starodavnemu načelu, da je v združenju moč, so se klanjali v srednjem veku vsi stanovi brez izjeme. Plemstvo, duhovščina, meščanstvo raznih mest med seboj, za časa puntarskih vojsk celo podložni kmetje; vse se je združevalo in organiziralo.

Z največjim uspehom, bi lahko rekel, se je organizoval obrtni stan v svojih cehih, katere si hočemo v svojem sestavu malo bližje ogledati.

Cehi (beseda izvira iz nemške besede „die Zeche“) so bili na kraj omejene strokovne zadruga obrtnikov ene vrste. Najvažnejši so bili cehi rokodelcev. Sicer so bili tudi trgovci združeni v enakih korporacijah; toda ker je bilo trgovcev v vsakem mestu le malo, rokodelcev pa takrat silno veliko, si trgovski cehi niso pridobili tolike veljave kot taki, ker so osebe trgovcev stopale v ospredje, ne pa cehi kot taki.

Pojem in osnova cehov je popolnoma nemškega izvira; ker so pa naša mesta bila v srednjem veku organizovana popolnoma po zgledu nemških mest, in je bila tudi organizacija stanov popolnoma ista, nahajamo v srednjem veku tudi po vseh naših mestih nemško organizirane cehe z vsemi svojimi dobrimi in slabimi lastnostmi in posledicami.

Cehi so nastali že v 11. ali 12. stoletju našega štetja. Potreba združevanja strokovnih sodrugov se je pojavila takrat, ko so se začeli podložniki seliti kot rokodelski pomočniki v mesta, kjer so dosegli prostost, ako so se leto in dan držali nemoteno v mestu (po načelu „mestni zrak dá svobodo“). Tedaj ni bilo nobenega oblastva v varstvo njihovih zadev, osobito ni bilo sodnika v nastalih strokovnih preprih. Tako so nastale stanovske zadruga, ki so imele v raznih krajih razna imena; mi jih poznamo pod imenom ceh ali tudi ceha. Bili so pa cehi izpočetka popolnoma privatno-pravne družbe stanovskih tovarišev, a postali so sčasoma javno-pravne korporacije z lastnim zakonodajstvom in sodstvom ter so imeli važno besedo tudi pri mestni upravi.

Kakor je bil razvoj cehov v raznih krajih različen, tako se nam vendar kaže povsod ena in ista temeljna misel.

Cehi so doživeli svojo lepo dōbo v 17. stoletju, a so potem začeli propadati silno naglo, ker se niso znali prilagoditi izpremenjenim razmeram. V boju z interesi skupnosti so izgubili vso veljavo in naposled prenehali; današnje prostovoljne združitve obrtnikov v zadruga so nekaj popolnoma drugega.

(Dalje sledi.)

Obrtniške vesti.

Pristojbinske olajšave za obrtnopospeševalne zadruga. Darilo. Kuratorjem obrtnopospeševalnih zavodov, ki so se ustanovili v posameznih kronovinah je c. kr. finančno ministrstvo priznalo osebno oproščenje pristojbin v zmislu tar. toč. 75 črka b) prist. zak. glede pobotnic o letnih podporah, ki se obrtnopospeševalnim zavodom dovoljujejo in o podporah za strokovne tečaje, ki jih omenjeni zavodi prirejajo.

Zadružne vesti.

Darilo. Zadruga čevljarjev v Ljubljani je vsled sklepa zadnjega rednega občnega zbora podarila svoto 20 kron za vzdrževanje „Slovenskega obrtnika“. Upravništvo izreka tem potom omenjeni zadrugi najsrčnejšo zahvalo in prosi ostale zadruga, da ta blagodušen dar posnemajo.

Pomočniški zbor zadruga gostilničarjev, kavarnarjev in žganjetočnikov v Ljubljani se je ustanovil 27. marca 1906. Za načelnika je bil izvoljen g. Karl Pospech, za načelnikovega namestnika g. Josip Čufar, za odbornike: g. Psinič, g. Pickl, g. Gorenc, g. Kogoj in g. Hönigman. V rabsodiški odbor: g. Pickl, g. Čufar, g. Pospech in g. Sedaj; za namestnike: g. Tonejc in g. Nachtigal. — V načelstvo bolniške blagajne pomočnikov so bili izvoljeni: g. Pospech Karl, g. Pickl Matija, g. Josip Čufar in gdč. Marija Jerala; za namestnika: g. Hönigman, g. Gorenc in gdč. Stefanija Škof. — V nadzorovalni odbor: gosp. Tonejc in gosp. Šajšek; za namestnika: g. Nachtigal in Šarlach. — Za zastopnika v zadružni zbor: g. Karl Pospech, Josip Čufar in gdč. Antonija Javoršnik. — Ustanovni občni zbor je vodil zadružni načelnik g. Ivan Tosti. Občnega zbora se je udeležil zastopnik obrtne oblasti, magistratni svetnik g. Ivan Šešek in nad 30 članov in članic. V najkrajšem času se ima ustanoviti lastna bolniška blagajna nastavljenecv in uslužbencev gostilničarskega in kavarnarskega obrta.

Redni občni zbor zadruga gostilničarjev, kavarnarjev i. t. d. v Ljubljani se bode vršil v četrtek, 26. aprila v „Mestnem domu“ ob 2. uri popoldan. Dnevni red: 1. Nagovor in poročilo zadruga načelstva. 2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo računskih preglednikov. 5. Volitev: a) načelnikovega namestnika, b) 3 odbornike in 2 namestnika v načelstvo zadruga, c) 3 računskih preglednike, d) 3 zastopnike v pomočniški zbor, e) 2 odbornika in 2 namestnika v načelstvo bolniške blagajne pomočnikov, f) 1 odbornika in 1 namestnika v nadzorovalni odbor bolniške blagajne pomočnikov, g) 4 odbornike in 2 namestnika v rabsodišče, h) 9 odbornikov v bolniško blagajno mojstrov, i) 3 odbornike v nadzorstvo bolniške blagajne mojstrov, j) 14 poslancev v deželno zvezo. 6. Poročilo II. državnega kongresa gostilničarjev na Dunaju (poročila gosp. Avg. Zajec). 7. Določitev zadružne doklade za leto 1906. 8. Določitev nagrade načelniku. 9. Raznoterosti. Častite zadružne g. člane se opozarja na § 20. zadruž. pravil, da se občnega zbora zanesljivo udeleže, ker drugače se nenavzoče člane kaznuje do 20 K. Članom, katerim se vsled tehtnega vzroka ni mogoče občnega zbora vdeležiti, naj pošljejo do 25. aprila svojo izjavo.

Občni zbor črevljarske zadruga v Ljubljani se je vršil dne 1. aprila ob 2. uri popoldne v gostilni g. A. Zabukovca, Breg št. 1, pod načelstvom g. A. Erjavca. Letni računski zaključek se je odobril. Letni doneski članov so se določili na 1 K. Glasilo obrtnikov „Slovenski obrtnik“ se je na predlog g. Rozmana, dovolilo 20 K podporē. Glede pristopa k bolniški blagajni mojstrov deželne zveze kranjskih obrtnih zadruga v Ljubljani se je z ozirom na to, da je večina članov že pri dveh bolniških blagajnah sklenilo, da se ne pristopi, pač pa se onim članom, ki še niso pri nobeni boln. blagajni, pristop toplo priporoča. Predlog za pristop k deželni zvezi kranjskih obrtnih zadruga je bil sprejet in so bili voljeni sledeči odposlanci: gg. Erjavec Alojzij, Kovač Fran, Jerina Luka, Rozman Ivan in Zupan Josip. V nadomestni zadružni odbor je

bil voljen Ivan Potokar, namestnikom pa Ivan Štambol. V razsodiški odbor so se izvolili: Jernej Žitnik, Fran Szantner, Soklič Rudolf in Kalan Luka, namestnikom Zamljen Ivan. Kot zastopniki mojstrov v pomočniški zbor so bili voljeni: Čertolič Josip, Jezeršek Anton, Jenko Gregor in Soklič Rudolf. Kot zaupnika za davčno administracijo sta se imenovala Rozman Ivan in Zupan Josip. G. načelnik prečita nato dva dopisa in vpraša g. obrtnega zastopnika glede nekega obrta, ki se ne upravičeno izvršuje. Glede tega se je sklenilo, da se pritoži zadruga na obrtno oblast, da se stvar korenito preišče. — G. Hinterlechner se tudi pritoži glede nekega obrta, ki ga izvršuje obrtnik, ki je bil še pred pol letom vajenec. — G. načelnik poroča o deputaciji, ki je bila glede črevljarskega dela v prisilni delavnici pri dež. odboru in se sklene v tem oziru vložiti pritožbo na deželni zbor. Nato se je sklenilo, da se vpelje posredovalnica za delo in da bosta v ta namen združni in pomočniški odbor skupaj izdelala poslovni red glede posredovalnice. — G. načelnik prosi, naj ga občni zbor pooblasti, da sme tri druge gospode mojstre izven odbora v ta odsek privzeti, kar se je dovolilo. Občni zbor se je nato zaključil.

Podpirajmo domačo umetnost.

Akoravno se čujejo vedno vzdih, da se slovenska umetnost ne razvija, kakor bi bilo želeto, se vendar nikdo ne potruji, da bi pospeševal ta razvoj. Nemški umetniki, nemške tovarne služijo velikanske vsote s slovenskim denarjem. Ali ni to obsojanja vredno, ako se pomisli, da je število slovenskih umetnikov, ki so slovenski javnosti že itak več ali manj znani, razmeroma veliko, in da imajo mladi umetniki na Dunaju svojo organizacijo v društvu „Vesna“, ki ima ravno nalogo posredovati pri umetniških naročilih v prid svojim članom. Že narodna zavest slovenskih naročevalcev bi zahtevala naročevanje umetniških izdelkov pri „Vesni“. Še bolje bi pa utegnulo vplivati na naročevalce dejstvo, da so cene, ki jih stavlja „Vesna“, razmeroma jako nizke, ker so člani navezani na naročila, če hočejo živeti.

Posebno slovenske obrtnike, društva, posojilnice, tvornice itd., opozarja podpisani odbor na gori navedeno.

Za večja dela se napravi konkurenca. V tem slučaju se pošljejo naprej skice, ki so naročevalcu na izbero. Mala naročila se oddaja brez konkurence temu ali onemu članu.

„Vesna“ sprejema sledeča dela:

Slike (portrete, pokrajinske in druge slike) v vseh tehnikah. Načrti za razglednice, ilustracije, okraske knjig itd. Dekorativne načrte za umetno-obrtno predmete, kakor: diplome, plakate, okras pohištva in stanovanja itd. — Cerkvene slike, zastave tudi za ženska ročna dela. Arhitektonične načrte za moderno pohištvo, za cerkvene oltarje itd. Kiparske izdelke, kipe, reliefe, miniature itd. Sploh vse, kar spada v vpodobljajočo umetnost.

Cena se določi naprej. Pri konkurenčnih razpisih naročevalcu ni treba plačati „Vesni“ nobene takse.

Slovinci storite torej svojo dolžnost in naročujte pri „Vesni“. Informacije brezplačno!

Naslov: „Vesna“ Dunaj III., Kollergasse 20., IV.

Za odbor:

G. Birola, tč. predsednik.

Al. Šantel, tč. tajnik.

Zahvala.

Ob priliki mojega odstopa kot načelnik „Deželne zadruge brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani“, mi je nekaj združnih članov podarilo v spomin mojega delovanja krasno tobatijero.

Dovoljujem si tem potom izreči vsem onim kolegom, zlasti pa sedanjemu načelniku gospodu Mate Valentiču za izkazano mi čast in krasno darilo, svojo najsrčnejšo zahvalo in zagotovilo, da bom tudi še nadalje skušal po svojih skromnih močeh delovati v korist združnih članov in v procvit brivskega obrta.

Z odličnim spoštovanjem

Eng. Franchetti,

brivski mojster v Ljubljani.

Posredovalnica „Slovenskega obrtnika“

Priobčevanje oglasov in ponudb za delo v tej rubriki je za naročnike lista brezplačno. Nenaročniki plačajo za enkratno objavo: Samostojni obrtniki 80 v, pomočniki in vajenci 50 v, kateri znesek je vnaprej poslati. — Naznanila sprejema upravništvo „Slovenskega obrtnika“.

Posredovalnica dež. zadruge brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani je pri načelniku gosp. Mate Valentiču, Šelenburgove ulice. — Pristojbina za člane: 40 v, za nečlane 1 K. Pomočniki so pristojbine prosti.

Posredovalnica zadruge gostilničarjev in kavarnarjev je na Starem trgu št. 19 v Ljubljani. — Oglase sprejema istotam združni načelnik g. Iv. Tosti.

Kdor se ne misli naročiti, ga uljudno prosimo, da nam to številko vrne. S tem nam prihrani mnogo stroškov in truda pri ekspediciji. Zadošča, ako na ovitek napiše: Nazaj ne sprejem! Kdor pa se misli naročiti, naj blagovoli ali poslati naročnino ali se vsaj za naročnika prijaviti.

Jermenarski pomočnik dober šivalec, se sprejme takoj. ☐
Ivan Kravos, sedlar, Gorica.

Hiša v Ljubljani, v kateri se nahaja dobro idoča **gostilna** kakor tudi velik hlev, proda se takoj. Več poizve se v upravništvu „Slovenskega obrtnika“.

Pozor!
Gosp. trgovci, obrtniki!

Reklamno podjetje W. K. Nučič naznanja, da v soboto, dne 14. aprila 1906 izide

Slovensko-nemška
trgovsko-obrtna knjiga.

Ker je ta knjiga velevažnega pomena za slovenskega obrtnika, jo priporočamo.
Dobiva se pri
W. R. Nučič, Ljubljana, Šelenburgove ulice 6.

Pozor! Črevljarji Pozor!

Surovinsko društvo
črevljarske obrtne zadruge
v Ljubljani, Sv. Petra nasip 7
priporoča svojo bogato zalogo vseh
čevljarskih potrebščin.

Kupujte edino le v surovinskem društvu
in prepričali se bode o dobrem blagu in nizki ceni. **Držite se gesla: Svoji k svojim!**

Prodajalna je na
6 Sv. Petra nasipu v Ljubljani.

Lepa priložnostna darila!

Krasna darila ❖ ❖

za razne prilike:

ure, verižice, zapestnice,
najrazličnejšo

zlatnino in srebrnino

sploh, tudi v modernem, secesijoni-
stičnem slogu, po najnižjih cenah pri-
poroča p. n. občinstvu

Fran Čuden

urar in trgovec v Ljubljani, Prešernove ulice.
Filižalka: Mestni trg.

Nov ceniki tudi po pošti brezplačno.

Pozor! Prva slovenska zaloga
zobotrebcev.

Lastnik: Josip Plankar, Dolenjska cesta 53.

Cenjeni gostilničarji se opozarjajo, da je to edini in slovenski tvrdka.	100 butarc	K 1.20	Odiemalcem, kateri naraščajo večje število, primeren post.
	"	1.80	
	"	2.60	
	"	3.20	
	"	5.20	

Cene nizke. — Postrežba točna.

Ivan Sirk klavec in prekaževalec mesa v Ljubljani
Poljanska cesta 7, prodaja na drobno v Šol. drevoredu

poroča p. n. občinstvu, se posebno gg. gostilničarjem svoje izborni prekajeno in okusno prašičje meso. Jako fine klobase, izborna šunka in drugo vedno sveže, v stroko spadajoče blago vsak dan na razpolago. — Pošilja se tudi po pošti.

Prva dolenska
tvornica lončenih peči
Iv. Appe v Kandiji
pri Novem mestu

poroča sl. občinstvu in častiti duhovščini
svojo bogato zalogo

lončenih peči in štedilnikov

za stanovišča, šole, župnišča, gostilne in večje dvorane. Trpežnost peči proti vročini in nespremenljivost barve odlikujeta izdelke te tvrdke pred vsakimi drugimi.

Jamstvo zagotovljeno, postrežba pošena, cene nizke.

Tvrdka

ČEŠNIK & MILAVEC

Špitalske ulice v Ljubljani. Lingarjeve ulice

poroča slavn. občinstvu

izvanredno lepo svojo zalogo

suknenega, modnega

manufakturnega blaga

po najnižji ceni.

!! Postrežba strogo solidna !!

Ustanovljeno leta 1852.

Milko Krapeš, urar
v Ljubljani,

Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu

poroča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi poročam izredno veliko svojo **zalogo furnitur.**

Glavno zastopstvo za Kranjsko **zalogo strun za nihalne ure** v vseh dolžinah in debelostih.

Cenik tiskovin

za vodstvo obrtnih zadrug.

Izdala deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug.

Založila tiskarna **J. Blasnika nasledniki v Ljubljani**, Breg 12.
Obr. 1. **Učna pogodba** 10 kom. 20 v. Obr. 2. **Knjiga zadružnih dohodkov** 10 kom. 60 v. Obr. 3. **Knjiga zadružnih stroškov** 10 kom. 60 v. Obr. 4. **Zapisnik pomočnikov** 10 kom. 60 v. Obr. 5. **Zapisnik zadružnih članov** 10 kom. 60 v. Obr. 6. **Zadružnih vajencev** 10 kom. 60 v. **Pobotnice**, blok à 100 listov 1 blok 80. v

Matko Malovič

mizar v Novem mestu

se priporoča slavnemu občinstvu v izvršitev poljubnih

v mizarstvo stroko spadajočih del

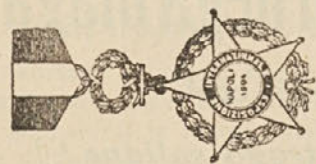
katera izdeluje mehaničnim načinom v najraznovrstnejšem poljubnem slogu

solidno in poceni.

Ivan Kregar

v Ljubljani, Poljanska cesta 15

izdeluje predmete iz bronca, poniklja, posrebrni in pozlati stare stvari.

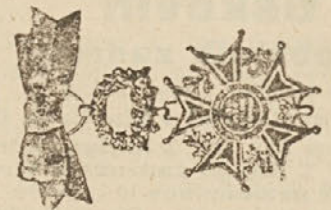
Stavbeno, umetno in konštruktorsko ključavničarstvo.

Hidravlične vidre in sesalke

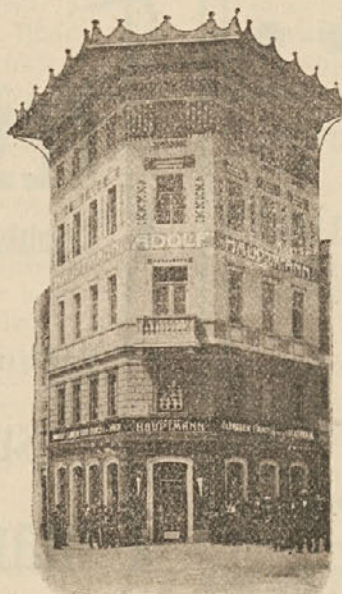
Josip Weibl

J. Spreitzerja nasl. Ljubljana, Slomškove ulice 4

priporoča se slavnemu občinstvu in prečistiti duhovščini v izdelovanje v to stroko spadajočih predmetov: žično omrežje na stroj, obhajine mize, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike, strelovode, železna okna, železne stole itd. Specijaliteta: valjični zastori in solinčne plahte po najnovejšem sistemu s samodvigalnimi oporami brez vijakov

Prodaja na debelo in drobno!

Ceniki zastonj in franko!

Ceniki zastonj in franko!

Ustanovljeno leta 1832.

Priznано najboljšo in najizdatnejše oljnate barve firnež,

edino le iz kranjskega lanenega olja, in

najfinejše lake angleške,

za vozove, kočije itd.

barve za umetnike, fine oljnate barve za študije dr. Schönfelda;**akvarelne barve,** trde in tekoče;**tempera-barve** v tubah za umetnike in šolo,**pastelne barve, raznobarvne tinte, tuše in barve za obreze knjig, bronce, slikarsko platno in papir, palete, škatlje za študije, čopiče za umetnike, slikarje** cerkvâ in sob, pleskarje in mizarje

najnovejše slikarske vzorce, prodaja in ima v zalogi:

Adolf Hauptmann

Prva tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Največja zaloga mavca (gips), karbolinca, kleja za mizarje, hišnih fasadnih barv za apno in najboljših čopičev za zidarje in vsako obrt.

Zahtevajte cenike!

L. MIKUSCH

tovarna dežnikov in solnčnikov v Ljubljani, Mestni trg števil. 15

priporoča svojo veliko zalogo **dežnikov in solnčnikov**

priprostih in elegantnejših. solidno, trpežno izdelanih

po najnižjih tovarniških cenah.

Prevleke in poprave izvršese dobro in poceni

Lepe priloznosti

naj ne zamudi, kdor hoče poceni kupiti

hišo v Črnomlju

na Glavnem trgu št. 18,

pripravno za vsako obrt in trgovino. Ker je v bližnji bodočnosti zasigurana gradnja železnice skozi Črnomelj, je upoštevati, da se more sedaj kupiti po ceni. — Pojasnila daje g. Davorin Frančič v Novem mestu.

Krojač

Fran Jeločnik

Ljubljana, Trubarjeve ulice 2

priporoča slav. občinstvu svojo

krojaško obrt.

Naročena dela izvršujejo se točno in ceno.

Panorama-Rosmorama

v Ljubljani, Dvorni trg 3 pod „Narodno kavarno“

Stalna razstava odlikovanih izvornih slik na steklu. o Vsak teden nova serija. Potovanje po vsem svetu. Jako zanimivo in poučljivo za odrasle in mladino. Znamenitost prve vrste za slehernega. Elektr. razsvetljava

Tovarna stolov

Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko

izdeluje

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence.

Ilustrovani cenik pošlje se na zahtevo zastonj in franko.